

Himalayan Project

Nr.29. - 14. årgang - Himalayan Project - Januar 2013

www.nepalhelp.dk

Bestyrelsen Himalayan Project

formand:	Torbjørn Ydegaard, Fjordvej 4, 6200 Aabenraa Tlf. 29 82 28 54 - tyde@ucsyd.dk
næstformand:	Flemming Worm - fotograf@wormphoto.dk
kasserer:	Sari Lange - sl7@viborg.dk
sekretær:	Allan Danfær - danfaer@mail.dk
medlem:	Thøger Berg Nielsen - bodildegnbol@hotmail.com
medlem:	Ida Hindbo - idahindbo@hotmail.com
medlem:	Kurt Lomborg, Kjeldbjergvej 34, 7800 Skive Tlf. 97 54 53 08 - klomborg@post11.tele.dk

15. Ordinære Generalforsamling

Tirsdag 26. februar 2013

kl. 1800 på Højslev Kro

Torbjørn Ydegaard, Flemming Worm, Allan Danfær og Thøger Berg Nielsen er på valg, og de genopstiller bortset fra Flemming Worm, der ikke ønsker genvalg. Desuden skal der vælges en 2.-suppleant. Meld meget gerne din interesse før Generalforsamlingen, men ellers meld dig i forbindelse med valg til bestyrelsen.

Der vil blive serveret en let anretning (pariserbøf som sædvanligt) med øl/vand for **120 kr.**

Ud over Generalforsamlingens procedurer vil der blive vist billeder og fortalt historier fra årets gang i Upper Solu.

Medlemskab - Nyt kontingent-år!

Husk at du skal have fornyet dit medlemskab senest 18. februar for at have stemmeret på generalforsamlingen.

Personligt Medlemskab: 250 kr

Ungdomsmedlemskab: 125 kr (studerende og unge med lavindkomst)

Støttemedlemskab: 125 kr (giver ikke stemmeret men kun støtte)

Benyt vedlagte indbetalingskort eller overfør via homebanking.

Overførsel fra konto til konto: 9260 2651842339

Via indbetalingsfunktionen: +73< (tomt felt) +86316536<

Eller direkte til et af bestyrelsesmedlemmerne.

Fotos: Kurt Lomborg og Bjørnlund

Forside: Staben ved Chhimbu Skole, fra venstre pedel Serkini Thami, hjælpelærer Pasi Sherpa, skoleinspektør Bhimsen Basnet, Jangbu's søn Mingma, børnehaveklasselærer Phuti (Kanchhi) Sherpa, førstelærer Jangbu Sherpa, lærer Yasoda Thapa og hendes søn Pravin Basnet.

Bagside: Dragesætning i aftenvinden i Phurteng på vejen mellem Solung og Junbesi højt over Salabesi og Tumphug akkompagneret af stilhed.

Nyt fra SOLU

af projektmager Kurt Lomborg

Mon det er alderen, der begynder at påvirke os? Det kan både være sjælen, der begynder at brokke sig over den ukomfortable levevis, og det kan være hylsteret udenom sjælen, der begynder at fungere langsommere og dårligere. Det var da i hvert fald ikke vejret, vi kunne brokke os over. Vi havde tindrende klart vejr fra morgen til aften i alle 7 uger, undtagen to eftermiddage med lidt skyer. Det var jo dejligt for os, men noget rigtig skidt for de af vore venner, der skal leve af turismen i Solu. Når vejret er så godt, så vælger de fleste at flyve hen over hovedet på os og dybere ind mod Mount Everest. Så der var for os dejligt fredeligt. Men alligevel blev vejret også vores problem. Vi var nødt til at trække ind i skyggen, for højfjeldsolen er både skarp og varm. Men inde i skyggen er der efterårskoldt i oktober og næsten vinterkoldt i november. Og om aftenen falder temperaturen 15-20 grader på under en halv time. De store knogler i benene bliver så gennemkolde, at de ikke engang når at varme ordentlig op om dagen. Tarmene bliver kolde og går i stå. Kun en chicken curry kan vække dem igen, men kødmad er dyr og sjælden i Solu. En landarbejder skal arbejde et par uger for at kunne købe

en kylling. En skolelærer kan klare det med 2-3 dage. Derfor lever vi af lokale ris, der er svære at koge ordentlig igennem. De blødes op med en suppe kogt på linser og krydderier. Normalt vældig velsmagende, men somme tider en tynd gang pjask med alt for meget chili. Dertil en klat udkogte kartofler med kålblade og chili. Og en lille smule pickles. Hver husmor har sin egen pickles, der strækker sig fra usædvanlig lækker og velsmagende, til noget maven øjeblikkeligt reagerer vredt på. Alt i alt en ret uden egentlig smag, men blot med fylde og brand. Nepaleserne elsker den og vil aldrig have andet. Men når vi gamle danskere med kuldepåvirkede tarme har fået den til frokost og aftensmad i nogle uger, så opstår en madlede. Heldigvis kan man ind imellem lokke husmor til at lave kartoffelpandekager. Og især hvis hun har noget gammel sushim, så kan maven vækkes til live igen. Sushim er en mellemting mellem ost og tykmælk, som har rådnet i en måneds tid, så hele huset stinker, når spanden åbnes, men det smager fantastisk, og så spiser man med fingrene, så man glemmer hele Verden.

Men vi tilbringer da også mere og mere af vores tid i Solu med at sidde inde eller ude, i skyggen eller solen, og deltage i eller afholde møder. Tidligere bevægede vi os mere omkring, men nu er vores aktiviteter dybere, tungere og mere omfattende. I år havde vi derfor delt os op. Anne-Marie hyrede Furwa Sherpa som tolk, og de tog sig af alle vores scholarship modtagere. Udspurgte dem om deres skolegang og om livet i det hele taget, og ikke mindst deres visioner om fremtiden, udbetalte

Turister på vej til Lukhla over Lamjura Passet og hen over Upper Solu på 50 minutter

studiestøtten og de pengegaver, som en del havde indbetalt. Men alt det må Anne-Marie hellere selv fortælle om.

Namgyal og jeg kunne derfor hellige os WEP, skolebyggerier og alle småprojekterne. Og det var godt, for scholarship tager virkelig en masse tid, fordi ungerne kommer rendende fra alle verdenshjørner på alle tider af dagen. De første 3 uger af min HP-rejse tilbragte Namgyal og jeg i Basa Kommune. Det er et helt nyt område, som ligger i Solu men lidt syd for Upper Solu. Men en af vores tidligere scholarship modtagere var blevet rektor i Basa, og sidste år inviterede han os til at besøge sit gymnasium. Basa er et dejligt sted på den sydøstlige skråning af Dudh Kosi (Mælkefloden) med et lidt mildere klima, end hvad vi er vant til. Men der er næsten ingen faciliteter til at forsøde vores tilværelse. Kun fem små sølle lodges i hele kommunen, som dog gjorde hvad de kunne, for at vi skulle føle os tilpas. Og en helt anden befolknings sammensætning end vi er vant til. Især Rai-folket er ret nyt for os; men de er faktisk enormt søde. I det hele taget er folk i Basa mere aktive og velorganiserede end vi er vant til, men mangler alligevel idéer og evner til at lave samfundsudvikling. Sidste år besluttede vi derfor at lave en kopi i Basa af vores succesfulde Bakanje-WEP.

WEP (Women Empowerment Project) er på engelsk en rigtig god overskrift til, hvad WEP går ud på. Men på dansk mangler vi et ordentligt ord for "women empowerment". Direkte oversat betyder det, at give magt til kvinder. Og til en vis grad er det da også, hvad vi ønsker at gøre. Men i Solu er kvinderne ikke magtesløse - i det mindste ikke mere end mændene. Køn-

nene er rimeligt ligeværdige, og de kæmper begge den oftest håbløse kamp mod fattigdom. Godt nok er det generelt mændene, der tager de store beslutninger i hjemmet og i samfundet, men det er de færreste, der beslutter hen over hovedet på deres koner. Mange koner er temmelig magtfulde omkring hjemmet, men mangler stort set indsigt i, hvad der foregår i samfundet. De færreste mænd og kvinder har muligheder for at påvirke samfundets udvikling. De aner simpelthen ikke hvad der er muligt, eller hvordan man skal gøre det. Og det er hér at vores empowerment kommer ind. Ikke magt, men viden om, hvordan man kan styrke sit eget liv, sin familie og sit samfund. Vi har valgt at koncentrere os om kvinderne, fordi de altid er til stede, og fordi det er dem, der er samfundets basis. Mændene er ofte borte i længere tid ad gangen, for at tjene penge. Men det nytter jo ikke at kvinderne får teoretisk styrke, hvis de ikke har noget at gøre med, så derfor tilføjer vores projekt også kvinderne ny viden som kan give be-

Basa Survey: Monica Rai udspørger i Ward-6

Basa Survey Team: Man Maya Rai, Naubhari Rai og Monica Rai

skæftigelse og indkomst.

Men vi kan jo ikke bare fuldstændig kopiere vores projekt fra Bakanje, for kvinderne i Basa har ikke helt de samme livsbetingelser og ikke helt de samme ønsker til udvikling, så derfor gennemførte vi en spørge-analyse blandt Basa's kvinder. Namgyal og jeg formåede på 2½ uge at gennemføre spørgerunden, analysere svarene, og udgive resultaterne i en 85 siders bog, som nu vil danne basis i den nye Basa-WEP. En hovedårsag til at det lykkedes var, at vi fik hjælp af 3 skønne rai-kvinder og af vores egen rektor, og de tog virkelig opgaven meget seriøst og engageret. Vi er meget stolte af vores bog, og du skulle tage at finde den på vores hjemmeside og downloade den.

Nu skal Namgyal lave projektbeskrivelse og ansøgning til Danida's projekt-pulje. Jeg har meddelt ham, at jeg ikke orker endnu en gang at bruge uendelig mange timer på projektbeskrivelsen, så

han er nødt til at klare det hele selv. Det har han erklæret sig indforstået med og er gået i gang, for han kan se en lang række fordele ved, at vi kommer indenfor døren hos Danida. Især økonomiske og organisatoriske. Selv om han har en fuld skabelon fra Bakanje-WEP, som han kan holde sammen med de erfaringer, vi har indhentet på godt og ondt, så er det en noget større opgave, end hvad han hidtil har kastet sig ud i. Jeg er meget bekymret. Hvis det ikke lykkes efter et kæmpe arbejde at få projektet godkendt, så risikerer vi at han mister modet, og det kan gå grueligt galt. Til gengæld, hvis det lykkes, så vil han tilføre HIPRON en masse ekstra omsætning, større selvstændighed og uafhængighed af HP. Men større uafhængighed bevirker også at mit sikkerhedsnet bliver mere grovmasket og mindre automatisk fungerende. Og det kan også gå grueligt galt, for han har altid benyttet sikkerhedsnettet flittigt.

I Bakanje har Ambika allerede droppet

Bakanje Women Group Meeting med Veterinary Expert

både min og Namgyals back-up. Hun mener, at det kører så godt, at vi ikke behøver at blande os mere. Det er nu nok især vores kritik, som hun har fået nok af. Hun kan bedre li' at få ros, hvilket hun da også har fået en del af. Men dermed snyder hun faktisk Namgyal for at drage erfaringer af projektets svagheder. De fleste af disse svagheder opstår omkring at komme nemt om ved tingene, og det er da også træls, når vi kommer med kritik, der fører til mere bøvl. Men svaghederne kan gå hen og give bagslag før eller siden, og så kan det gå grueligt galt. Men det kan jo også være, at hun har ret, og at det nok skal gå alligevel, og så er det jo egentlig ganske godt.

Og foreløbig går det ganske godt. Hovedparten af Bakanjes kvinder møder op

til samtlige møder og vores team gennemfører programmerne, som de oprindeligt er blevet planlagt. Men jeg synes at fornemme, at der er lidt for meget undervisning og for lidt interaktivitet, og dermed at kvinderne er for passive, og at de ikke rigtig udvikler eller fastholder, hvad de lærer. Men måske skal jeg bare være lidt mere tålmodig. Måske skal programmet bare skride lidt længere frem, før man kan forvente at resultaterne viser sig.

Men et projekt, der skrider frem, er nybyggeriet ved Sagar-Bakanje Skole, som gennemføres sammen med Nykøbing Mors Rotary Klub. Den gamle kontorbygning, som Edmund Hillary byggede for 42 år siden, og som tog alvorligt skade under sidste store jordskælv, er revet ned, og den nye bygning er på vej op. Og jeg var rigtig

ligheden i 3-D og massive materialer, og stadig er de tre stadier ens, blot nu med folk, huse og bjerge omkring. Til foråret er Bakanje Skole fuldstændig opdateret og moderniseret. Der findes ikke smukkere skole i hele rural Nepal. Og det har langt om længe påvirket både forældre, lærere og elever. Aktivitets- og funktions-niveauet i skolen er højnet betragteligt. Vi har gennem WEP indledt en lang møderække,

spændt på, om konstruktøren havde forstået min arkitekt-tegning og design til jordskælvsikring rigtig. Det havde han. Og oven i købet havde han beordret alt udført i bedste kvalitet. Stenene var hugget til, så de passede sammen som en inca-mur. I jern-beton indlæggene var der hverken sparet på cement eller jern. Tømmeret var massivt kernetræ i fuld længde. Vinduesrammerne var paskram i lige snit. Og fundamentet var i to hjørner gravet to fod dybere end de foreskrevne 3 fod. Det var helt fantastisk at se min vision, beskrevet i ord og tegning, nu beskrevet i virke-

Den nye bygning i Bakanje Skole med det flotte stearbejde og jern-beton bånd til jordskælvsikring.

der skal føre til bedre skole-hjem samarbejde, og samtidig giver vi pædagogisk træning til lærerne. Blandt andet her til marts tager vore mangeårige medlemmer Leif og Bodil fra Nykøbing Mors derom og lærer nogle danske undervisningsmetoder fra sig.

Omme på den anden side af bjerget var også Sydthy Rotary Klubs ombygning af Ringmu Skole ved at være færdig. Også her bygget med en omtanke og i en kvalitet, som overstiger vores forventninger. Og nu er skolen så usandsynlig heldig, at en Australsk Rotary Klub udbygger videre med legeplads, laboratorium, computerklasse og diverse udsmykninger. Skolekomiteen havde arrangeret en stor fest for os med mange lange og fine taler og lovprisninger, og det hele blev transmitteret live i lokalradioen, så alle i hele Solu kunne følge med. Selvfølgelig mødte kvinderne op i deres traditionelle dress, angi og motil deptil, men også de mænd, der ejede tetung og chuwa, var dressed op, og sandelig om ikke de havde købt et sæt til Anne-Marie og mig også, som vi straks blev iklædt. Som en anden modeopvisning

blev vore fine klædedragter kommenteret af radio-journalisten, så vi de følgende uger kunne få refereret fra folk, hvor fine vi må have set ud. Det var en rigtig glad dag, der fortsatte til langt ud på aftenen.

Vi er blevet en del af Upper Solu. Alle kender os og ved hvor vi opholder os, og vi bliver hilst med store glade smil og håndtryk. Hvor var det rørende, da den ældre husmor sagde, at "nu har hun hørt om os igennem så mange år, og nu sad vi her i hendes køkken og spiste kartofler dypet i chili". Vi kan stadig opleve ringe byggeri, når det er andre der gennemfører det. Men de sidste mange år har vores byggerier været helt i top. Der er ingen der vover at gå på akkord med os, hvis de gerne vil se os igen.

Dog var der en undtagelse ved Sagar-Bakanje Health Post. Her havde vi sammen med Padborg-Kruså Rotary Klub bygget en personalebolig. Konstruktøren havde bygget solidt og godt som vi havde

anvist, men da han ikke havde så meget forstand på arbejde i træ, havde han givet arbejdet videre til en tømrer, og var faldet for fristelsen at hyre den billigste. Og nu bliver det langt dyrere for ham, for vi måtte afvise store dele af træarbejdet. Og selvfølgelig får han ikke restbetalingen, før vi kan godkende resultatet.

Også en anden forstemmende oplevelse var vores gamle Kutang-Sutang La Great Wall, som vi byggede for 12 år siden oppe i passet med det dybe lodrette fald ned til den ene side. Folk var så glade for den 1½ meter høje beskyttelsesmur ud mod afgrunden. Før vi byggede den, turde forældrene ikke sende deres børn til sko-

len i Junbesi, før de nåede skels år og alder. Men i løbet af ganske kort tid har folk vænnet sig til den og så er den der bare. Når dumme skolebørn og uforsigtige lastdragere kommer til at vippe stenene i afgrunden, så er der ingen, der overvejer at udføre de nødvendige reparationer i tide. Så nu er muren flere steder næsten forsvundet. Det ærgrer mig, for det handler jo blot om at nogen samler sten sammen og lægger dem ovenpå muren. Men hvis ikke alle er med, så vil ingen være med.

I Sagardanda var der problemer med regnskabet, men pyt, for det kostede os ikke ekstra og byggeriet er flot og i orden. Det var her vi tidligere oplevede at

Kutang Sutang La Great Wall under nedbrud på 12. år

Sagardanda School hot shower

de større piger begyndte at droppe skolen, og hvor vi fandt ud af, at det skyldtes manglende toiletforhold. Nu er de igen i skole, efter at vi byggede vores store flotte standard Sanitary Complex. Men ungerne er stadig utroligt beskidte, så nu har vi foræret dem et super effektivt og moderne solpanel, der efter sigende skulle kunne levere varmt vand til 8-10 brusebade daglig.

I Phaplu havde Pema Lama akutte problemer med økonomien. Hendes familie er ikke fattig, så hun havde fået lov til at forfølge sin drøm og læse til pilot, selv om det er temmelig dyrt. Men hun klarede eksamen som en af de bedste, men hun var jo bare en pige, så der gik et år, før hun fik chancen for at få praktisk træning og forhåbentlig licens. Men det skulle foregå i Malaysia og var rasende dyrt, så det kunne der ikke blive råd til. Men alligevel spurgte hun os om vi kunne hjælpe. Jeg har kendt Pema, siden hun blot var en lille opvakt skolepige, så jeg ved udmærket, at hun er en pige med stor viljestyrke og intelligens, og at både hun og familien er gode og ordentlige folk, som man kan stole

på. Vi havde i HPs bestyrelse kun 3 dage til at beslutte os, men vi tog chancen og gav hende et betragteligt lån (ikke så vildt efter danske forhold, men for nepalesere ret stort). Hun gennemførte sin træning og bestod flot og fik sin licens. Og nu er hun blevet ansat hos Buddha Air på en lav begynderløn mens hun gennemfører sine flyvninger under en instruktør. Men snart kan hun få fast ansættelse. Og hun er allerede begyndt at betale sit lån tilbage og udtrykker en ubegrænset taknemmelighed fordi vi støttede hende med så kort varsel, og ikke mindst fordi vi troede på hende.

Og så vil jeg også gerne fortælle om Jangbu Sherpa, som har fået scholarship siden han bestod 10. klasse fra landsbyskolen med højeste karakter nogensinde. Han var en halvdyr dreng med hele 6 donorer, men det lykkedes at støtte ham igennem til tandlæge med topkarakter. Han arbejdede derefter i Solu i 2 år, hvor han gik omkring og rydde mundhulerne for karies og rådne tænder. Men han ville gerne læse videre, så han gik to gange til optagelseseksamen til tandlægeskolen i

Pema Lama - Nepals første Sherpani pilot

konkurrence med 3-400 andre, ikke blot for at få en af de 40 pladser, som hverken han eller hans donorer havde råd til, men for at få en af de 2 fripladser. Begge gange blev han nummer 3. Men så fik han chancen i Kina, hvor han blev nummer 1 om 5 fripladser, så hans donorer blot skulle hjælpe ham med føden. Og nu har han lige været til første års eksamen, hvor han blev nummer 1 på holdet foran 55 kinesere. Og det selv om han først skulle lære at tale kinesisk. Og heller ikke hans taknemmelighed kender nogen grænser. Ind imellem er det vildt fantastisk at arbejde med mennesker på den her måde.

Vores lille Chhimbu Primary School, som jo var den der startede det hele, lever i bedste velgående. Der er nemlig 5 lærere, hvoraf den allersødeste af dem også fungerer som børnehaveklasselærer. Måske er det derfor, at der er 13 børn i børnehaveklassen og kun 26 fra 1. til 5. klasse. Så lærerne går rundt og har det godt, hvilket bevirker at de møder op med glæde og er meget engagerede undervisere. Helt sikkert at de har noget at lære under det kur-

sus program, som skal til at køre nu, men det er også helt klart, at når vore børn fra Chhimbu går videre i overbygningsskolerne, så er de bedst i klassen. Der er stadig penge i kassen fra PONA-Foundations donationer for 3 år siden.

Desværre er det ikke lykkedes os at "sælge" Kenja Forsamlingshus. To Rotary Klubber og to fonde har afvist projektet. Måske fordi forsamlingshuse forbindes med tant og fjas. Men det er ikke tilfældet her. Der mangler virkelig et sted for hele Bakanje Kommune, hvor folk kan mødes og diskutere de udviklingstiltag, som vores WEP er ved at sætte i gang. Så det er rigtig ærgerligt. Hvis der blandt vore medlemmer er nogen, der ved hvor man kan finde lidt penge, så fortæl os det endelig. Der er fuldt skattefradrag for alle donationer både til projekter på **8500-2651842339** og til scholarship på **8500-502618**.

Jeg skal i øvrigt hilse alle medlemmer af Himalayan Project fra hendes majestæt Chomolungma (Sagarmatha/Mount Everest), som åbnede alle sky-gardiner og modtog os i rygende audiens.

Scholarship-børnene

af Anne-Marie Lomborg

Det var min opgave på årets Solu-tur, at interviewe og uddele studiestøtte til alle vores børn. Jeg havde en sød og dygtig tolk med mig, Furwa Sherpa, som engagerede sig vældigt i opgaven. Interviewene foregik både i Solu og i Kathmandu. Jeg har naturligvis deltaget i processen tidligere, men på sidelinjen og on and off. Denne gang var det mit ansvar!

Opgaven var et studie i modsætninger

på mange niveauer. I Solu foregik uddeelingen på gårdspladser i brændende sol. Her på dagen, når skyggen falder, trak vi indendørs; men det gjorde ikke den store forskel. Man har ikke opvarmning i huse i Nepal, så efter en times tid, sad vi og rystede af kulde og måtte have tæpper under og over os. Så er der de kære børn og unge! Nogle af børnene er meget sølle, snavsede, snottede, fattigdoms prægede, ikke ordentlig påklædt, og forstår ikke så meget. Andre kommer smilende i ren skoleuniform og smart jakke. Der er små skolebørn, der er dem midt imellem, og så er der de "unge". Nogle unge er generte og usikre, mens andre fremtræder lidt "smarte" med et stjerne-smil og stram jakke; og pigerne med meget sminke, hat og stramme leggings. Præcis ligesom herhjemme! Men bag facaden er de usikre som andre unge; men disse børn er underlagt betingelser som fattige mennesker må finde sig

Furwa Sherpa og Mummy i Trakshindu La foran Khumbu bjergene

i. Samtidig er de også meget taknemmelige! De kommer mange på én gang, så der er meget ventetid, men det gør dem ikke noget. Nogle følger meget med i vores dialog med de andre, mens andre snakker og pjatter. Der er ikke mulighed for private samtaler i sådan en kontekst. Somme tider kommer udeforstående lige forbi og skal lige se, hvad der foregår. De kommer helt tæt på og følger med i samtalen. Ind imellem forsøger jeg at etablere en privatzone omkring barnet; men ingen forstår mine anstrengelser, heller ikke personen i centrum.

De har alle deres lille bog "Account Book" med sig, hvor de skal nedskrive de modtagne beløb, og hvad pengene bliver brugt til. Bogen afslører også hvilket klassetrin, de går på, deres karakterer, og om de har fraværsdage. Det skal også noteres, om de har modtaget gaver eller breve fra donor, eller om de selv har skrevet breve.

De har næsten alle breve med til deres donator i Danmark.

Det er et møde med mange forskellige skæbner. Nogle børn skal kæmpe hårdt for at komme i skole, fordi der er store sociale problemer i hjemmet. Far og mor drikker og slås, så kan det være meget svært at forlade mindre søskende. Mange forældre er enker eller enkemænd. En del af børnene ved, at de efter et kortere skoleforløb, skal forsørge søskende og forældre. Nogle børn er "placeret" hos slægtninge eller fremmede for at være nærmere skolen, eller fordi det er for dyrt at have dem hjemme; men så skal de også arbejde for kost og logi. De tunge sociale informationer får vi andre steder fra, for børnene er alle meget private og loyale i forhold til deres familie, fuldstændig som vi kender det herhjemme.

Kommunikationen imellem donator og studenten er meget forskellig. Vi forklarer dem, at donoren gerne vil høre om deres dagligdag, skolegang, familie og lignende.

Men ofte indeholder de små breve blot lovprisning af donator, vejret og naturen i Nepal. Børnene er slet ikke vant til, at deres dagligdag vækker interesse, og vil derfor ikke plage donator med sådanne banaliteter. Vi oplevede, at en 12 årig pige undlod at fortælle om sin mors død, for ikke at belemre donator. Børnene vil meget gerne have breve fra donator, især med fotos af dem selv, deres hus og familie. Der er enkelte unge, der mailer eller er på face-book med deres donator. Postgangen til Nepal er ikke nem; men prøv at gå ind på hjemmesiden og se hvordan det kan gøres nemt. De pengegaver, vi har med derud, gør stor lykke. Vi drøfter med dem, hvorvidt det ekstra beløb skal gemmes til senere eller straks udbetales. De fleste vil gerne gemme. Der var for eksempel den forældreløse 10-årige dreng, som bor hos sin meget gamle, affældige bedstefar. Vi antog, at han faktisk forsørger sig selv og sin bedstefar for de beskedne skolepenge. Vi havde en pengegave med til ham, som vi opfordrede ham til at beholde for sig

Scholarship uddeling, rådgivning og formaninger i Bakanje Skole

selv til at købe nyt tøj. Det blev han meget glad for.

Der er en voksende gruppe, som har fået scholarship i adskillige år, og nu er unge med store fremtidsplaner. Nogle bor hos slægtninge i Kathmandu, hvor de studerer. De har virkelig lyst til at læse videre og fremstår seriøse, tjekkede med mobile phone, får gode karakterer og argumenterer godt for sig. Mange vil gerne være læger, tandlæger, sygeplejersker o. lign. MEN de lange uddannelser er meget kostbare, og der er ikke gratis undervisning i Nepal. Det skærer i hjertet, at blive meget "jordnær", når vi skal fortælle dem, at de bliver nødt til at revurdere fremtidsplanerne. Vi drøfter selvfølgelig alle muligheder for at "skaffe" flere penge. Henvendelse til donor om planer og udgifter, muligheden for hjælp fra forældre eller andre slægtninge, læse sig frem til topkarakterer, så man kan få en af de meget få fripladser. Vi må samtidig fortælle dem, at deres donorer er helt almindelige mennesker som ikke har ubegrænsede midler. For enkelte lykkes det alligevel at nå tinderne, og hvor er det fan-

tastisk! Men selv om de ikke når dertil, har deres skolegang ikke været forgæves. De, der må "nøjes" med 10 eller 12 års skolegang, vil være anderledes borgere i Nepal. De kan læse og skive, og de vil lettere få jobs (de kan faktisk blive skolelærer uden yderligere uddannelse); de vil være anderledes forældre, som prioriterer skolegang for deres børn, og de vil være i stand til at tage ledelse i deres eget liv. Der er dog enkelte børn, som vi ikke opfordrer til et langt skoleforløb. Det kan være intellektuelle eller sociale problemer. Men det sker naturligvis altid i samråd med donor.

Det har været en dejlig oplevelse, at skulle være så konkret omkring det enkelte barn; men det har også krævet usentimentale handlinger og "hård hud". Men vi udvælger jo også de mest udsatte børn til at modtage støtte, så HP og alle donorerne betyder uendelig meget for dem. Det ændrer deres livsbane og mulighederne for at klare sig i et vidunderligt land blot for social indsats i forhold til børn og deres familier.

I Phurteng og videre ned mod Junbesi med Lamjura La (3.660 moh) oppe til venstre

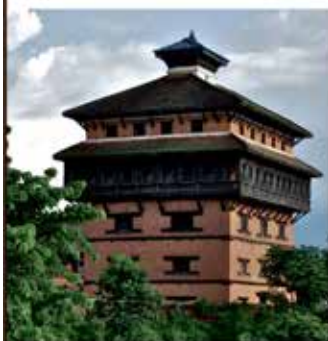
Det ukendte Nepal

Nepal som du aldrig har oplevet det før.
Ophold ude i små hyggelige landsbyer.
På kulturrejse eller på trekking.

Kiplings Nepal

Den gamle karavanerute mellem
Kathmandu og Pokhara. Gennem de
skønneste bjergegne med
handelsbyer og kongebyer.

12 dage fra 10.780,-

Det unikke Nepal

Nuwakot er en lille driftig landsby beliggende nord for Kathmandu. Kong Prithvi Narayan Shah, der samlede Nepal i 1767, startede her sin kampagne for at forene Nepal.

Samari Bhanjyang er en traditionel handelsby, beliggende i et af de sidste bjergpas på karavaneruten til Kathmandu. Byen er primært beboet af Tamang og Magar, en stor befolkningsgruppe som primært ernærer sig som bønder og håndværkere.

Vandreruterne

Vi rejser mellem Manaslu og Langtang Helambu på den gamle karavanerute mellem Kathmandu og Pokhara.

Vi vandrer i de skønne højder mellem 1.200 og 1.800 meter, hvorfor der hverken er højdeproblemer eller kulde at slås med. Undervejs er der unikke udsigter til Langtang, Ganesh, Manaslu og Annapurna.

Vi bor i to landsbyer og på vores egen bjergtop med udsigter i "Poon Hill klasse".

Overnatninger

Vi har genoplivet karavaneruten mellem Kathmandu og Pokhara og overnatter ikke Nepals turist tehus, men i gamle unikke - istandsatte landsbyhuse, hvor man får fantastiske oplevelser sammen med unikke udsigter.

Vi har gode senge, toilet og bade-faciliteter og undervejs sørger vores kokkenhold for maden.

47 16 12 20 - kiplingtravel.dk

Størst erfaring på Nepal!

 KIPLING
TRAVEL

Nepal-tour 2012

af Ane Marie og Mogens Bjørnlund

Da vi sidst besøgte Solu Khumbu i 2008, vidste vi, at vi skulle tilbage en dag. Og det blev i efteråret 2012. Vi havde selv arrangeret turen efter konsultation i Lonely Planet og erfaringerne fra turen i 2008. Vi havde igen hyret Rinji Sherpa til at være vores guide – alle dage fra ankomst til KTM til afgang mod DK. Vi havde meget stor glæde af ham. Altid et stort smil uanset hvad han skulle hjælpe med. Han er et stort menneske, som vi kan anbefale som guide for andre.

Vi valgte bussen til Solu

Oprindeligt havde vi planlagt at flyve fra Kathmandu til Phaplu og starte vores rundtur herfra. Men et flystyrt et par uger før afgang fra Danmark medførte, at vi valgte at tage turen med bus over Jiri. Man kan i dag køre med bus til både Deorali og Bhandar. Vi fik billetter til Deorali. De første 8 timer til Jiri gik ok. Der er asfalt på vejen og ikke så mange huller. De næste 2 timer til Shivalaya gik også an. Men de sidste 4 timer ad en vej, der mange steder slet ikke var der, kunne vi godt have undværet.

Behøver jeg at nævne, at det var så som så med affjedring og støddæmpere i bussen? Bussen var overfyldt – også på taget. De lokale havde køresyge og kastede op i ét væk. Vi slap for køresygen og kunne så koncentrere vores bekymring om de meget stejle skrænter, vi kørte alt for tæt på. Vi ankom i bælgmørke til Deorali, men slap så for den lange tur på gå-ben op til passet fra Shivalaya. Næste dag skinnede solen igen, og nu gik det nedad mod Bhandar og Kinja, og busturen var næsten glemt!

Mødet med "vores" børn

Vores mål i Solu var mødet med vores 4 børn, som vi har i fællesskab med vores gode venner Ellen og Henning fra Broager. Vi traf både Sukka, Kamala og Pula. Tenji kunne vi ikke komme i kontakt med, og da vi kun kunne nå at gå til Junbesi, måtte vi desværre opgive at møde ham. Men vi er sikre på, at han stadig er klassens kvikkeste knægt. Må nu gå i 7. klasse.

Kamala er 20 år og går kun i 5. klasse. Hun har 2 ældre brødre, hvis skolegang skulle klares først. Heldigvis støtter hendes far,

Ane Marie og Mogens Bjørnlund besøger deres tre studenter, Pula Sherpa, Kamala Thami og Sukka Laxmi Thami

Bjørnlunds ved pasvarden i Lamjura La, 3.660 m.o.h.

at hun skal have skolegang og senere uddannelse. Hun vil gerne være sygeplejerske. Hun mødte os i Chhimbu. Kom den lange vej på gå-ben fra sit hjem sammen med sin far. Vi fik gaver – 2 kg honning og en pose appelsiner. Det var et meget positivt møde med både hende og hendes far. Sød og naturlig – og meget snaksalig, da den første generthed var forsvundet.

Sukka mødte vi på vej op til Chhimbu. Hun var sammen med sine venner på vej ned til Kinja for at fejre festival. Senere dukkede hun igen op i Chhimbu, og vi fik en god snak med hende. Den generthed, vi så for 4 år siden, var helt forsvundet. Hun var blevet "voksen" og dejlig fri og selvstændig. Ville gerne læse videre til sygeplejerske. Disse overvejelser overlader vi til HP at vurdere, men vil gerne fortsat støtte hende, hvis der er reel mulighed for, at hun kan gennemføre.

Da vi senere på turen kom til Sagar-Bakanje, kom både Kamala og Sukka igen for at hilse på os – det var en dejlig overraskelse. I Sagar-Bakanje boede vi i **Pula's** hjem. Han går nu i 6. klasse i S-B skole sammen med 46 andre (i samme klasse!). Han var blevet en nydelig ung mand. Hans store-

bror Sonam Sherpa havde vi som bærer og hjælpekok for 4 år siden. De 2 brødre lavede det mest fantastiske måltid til os. Vi tilbragte hele eftermiddagen og aftenen i køkkenet med det åbne ildsted. Gæstfrit stillede de også den fine stue til rådighed, så vi kunne sove der.

Sonam Sherpa er et helt særligt menneske

På turen fra Chhimbu til Junbesi gik Sonam Sherpa med os, da han havde et ærinde i Junbesi. Det var en lang og trættende tur op over Lamjura-passet. Det nåede at blive mørkt, ½ time før vi kom til Junbesi. Og hvad gjorde Sonam Sherpa? Han løb i forvejen og kom tilbage med 2 lygter, så vi kunne gå det sidste stykke uden af falde. Sådan er Sonam Sherpa bare!

Lhakpa Sherpa har vi hjulpet med at gennemføre læreruddannelsen. Vi traf ham i Kathmandu, og han gik med os til Chhimbu. Han har nu et lærerjob i sin hjemby Sagar-Bakanje til en ganske pæn løn. Jobbet var kun for et år ad gangen, men mon ikke han med faderens indflydelse og hjælp kan fortsætte de næste år? Børnene skal jo undervises.

Vi besøgte skolen i Sagar-Bakanje. Her er

man ved at opføre en ny 2 etages bygning. Meget, meget flot. Og meget solid. Elever var der heller ikke denne gang så mange af. Tror man skal være heldig at komme der uden for en festivalperiode. Dem har de altså mange af!

De 3 søstre

I Kathmandu mødte vi 2 af de 3 Doka-søstre, som Himalayan Project hjalp videre i livet og med uddannelse i 2006. Et meget livsbekræftende møde. Storesøster Sonam er lykkeligt gift - med selvvalgt mand - og har lige fået sit andet barn - en datter. Lillesøster Rinji er fortsat under uddannelse. De bor begge i Kathmandu. Mellem søsteren Lhamu har vi kontakt med via Facebook. Hun bor i Schweiz, er gift og har også fået barn for ganske nylig.

Mange gode oplevelser

Vi er glade for, at turen forløb uden problemer, sygdom og skader. Nu er det tid til at fordøje de mange indtryk. Det var lige før, vi havde fået "sten- og skærve-allergi" af 3 ugers vandring på krogede stier. Men det har vi allerede glemt.

Vi blev fyldt med mange gode oplevelser. Der var også mange tankevækkende situationer.

Eksempler herpå:

De åbne døre. Om dagen, når solen er fremme, er der dejligt varmt. Men straks, når solen forsvinder kl. ca. 16, bliver det KOLDT, KOLDT, KOLDT. Og snart efter meget mørkt. Vi lærte at tage vores natdress - bestående af uldent skiundertøj - på i god tid, inden kulden blev for kraftig. Så samledes alle om det åbne ildsted i køkkenet for at suge strålevarmen til sig. Men at holde døre og vinduer i huset lukkede - det var en umulighed. Så snart døren blev lukket ud til kulden, kom der en ind, og døren stod pivåben igen!

Normal sengetid var mellem kl. 19 og 20. Vi havde lækre og dejligt varme soveposer med til 10 - 11 timers søvn forude. Det er ca. det dobbelte af den hjemlige søvndosis, men nødvendig under disse særlige forhold.

Et rustent søm kan være en stor luksus. Et værelse i en lodge et yderst simpelt. Et nøgent rum med 2 hårde brikse. Er vi heldige, er skummadrasen mere end 3 cm tyk og ikke "tyndtligget" på midten. Og et søm på væggen - meget gerne rustent - er i den situation ganske praktisk og behagelig. Så har man nemlig et sted at hænge sit svedige tøj om natten. Men det var kun ganske få steder, vi mødte denne store luksus.

Søde og harmoniske børn. Børnene er alle søde og imødekommende. Vil gerne fotograferes - og se billedet bagefter. Stor begejstring og store smil. Vi har mødt hundredevis af børn. Og ikke set ét utilpasset barn. Ikke ét barn, der græd eller var utilfreds. De lever tilsyneladende i dyb harmoni med sig selv, familien og omgivelserne.

På den omtalte bustur var der en mor med 2 børn med de første 12 timer. De 3 sad på

sædet foran os. Børnene var en dreng og en pige på ca. 8 og 10 år. Moderen havde køresyge og sov det meste af turen. Børnene delte et sæde. Skændtes ikke. Drillede ikke hinanden. Når bussen holdt stille eller kørte langsomt, rakte de hånden ud af vinduet og plukkede en blomst fra et træ. Den brugte de som legetøj. Den var ikke gået herhjemme!

Snotnæser. På trods af aften- og nattekulden bruger kun ganske få rigtigt fodtøj. Man ejer ikke ordentlige sko. Et par slidte plastiksandaler bruges af mange. Børnene løber ofte rundt i bare tær. De fleste med snotnæser – og det i alle farvenuancer mellem gul og grøn.

Kathmandu quick-step

Kathmandu er larmende og snavset. Os fra biler fylder Kathmandudalen, som ligger hen i smog. Et kulturchok, når man kommer hjemmefra. De første dage på et trek ude i bjergene nyder man stilheden og den rene luft. Men når man så efter

veloverstået tur vender tilbage til Kathmandu, er det pludseligt ganske dejligt at gense det hele.

Man skal passe på sin mave og det, man spiser. Fremmede bakteriekulturer og et hygiejneniveau, der ikke er på højde med vores, gør livet "farligt". Lægen siger: Heat it, peel it or leave it. Det levede vi efter, men det er svært at overholde fuldt ud. Vi klarede os igennem uden de store katastrofer.

Hjemme igen

Hjemme igen tæt på jul. Det første tegn på jul var et juletræ på landingsbanen i Kastrup. Postkassen var fuld af reklamer, som et par dage lå spredt i en stor bunke på gulvet. Efter 4 uger i Nepal er det svært at forholde sig til denne overflod af ting og sager. Det allermeste er ganske overflødig!

Men hvor er det dejligt at kunne både se og mærke, at vores hjælp gennem Himalayan Project gør nytte.

Mellem Phurteng og Junbesi i skoven med Himalayan Blue Pine.

